

Fotó: Korbély Barnabás

Élettelen természeti értékeink

Fokozottan védett kőtengerek és barlangok természetvédelmi kezelése

Talán kevésbé ismert tény, hogy a *nemzeti park igazgatóságok* nem csupán az élő természeti értékek, hanem *földtudományi vonatkozású örökségünk* – barlangok, források, víznyelők, felszínalaktani értékek, ősmaradványok, ásványok, geológiai alapszelvények – megőrzésének is felelősei. A csopaki székhelyű szervezet *Élettelen természetvédelmi értékek védelme a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság működési területén* megnevezésű, *KEOP-3.1.2/2F/09-2010-0008* azonosító jelű nyertes pályázatának köszönhetően *24 helyszínen* különböző *élettelen természeti értékek védelmével kapcsolatos beruházások* indulhattak el 2011-ben.

A projekt költségvetése *128 147 000 Ft*: az állami természetvédelemnek soha eddig nem volt lehetősége ilyen nagyságrendű összeget e célra fordítani! Ez különösen nagy eredmény egy olyan területen, amely nem csupán hazai, de nemzetközi összehasonlításban is kiemelkedően sokszínű és értékes a földtudományi értékeket illetően – és amely egyben megfelelő alapot jelentett a *Bakony-Balaton Geopark* projekt elindításához is.

Fotó: Egri Csaba

A *Káli-medence kőtengerei* Európa-szerte híres, jobbára homokkőből álló geológiai és felszínalaktani értékek; a legismertebb közülük talán a szentbékállai kőhát sziklasorozata. Az egykori legeltetéses állattartásnak köszönhetően a sajátos formájú kőtömbök jól láthatóak voltak, de napjainkra a cserjéktől, fáktól helyenként alig lehetett észrevenni azokat. A beavatkozás célja a tájidegen fás szárú növényzet eltávolítása, illetve az egykori bányagödrök feltöltése volt.

A *Balatonhenye* határában található *egykori dolomit kőfejtő* – az évtizedek alatt odahordott építési törmeléknek és hulladéknak „köszönhetően” – nem csupán egy jelentős tájseb volt, de jelentős földtani értéket is rejt, ráadásul a jelzett turistaút mellett fekvő területről csodálatos panorámában is gyönyörködhetnek a természetjárók. A tájrendezés során a terepalakítás, a hulladék elszállítása és védőkorlátok kihelyezése is megtörtént.

A *barlangok* hazánkban a törvény erejénél fogva (*ex lege*) védett természeti értékek, az Igazgatóság működési területén mintegy 700 (!) barlangot tartunk nyilván. A pályázatban érintett járatrendszerek egy része esetében a *bejáratok lezárása* nem csupán életvédelmi okból, hanem természetvédelmi szempontból is sürgető feladat volt. A lezárásoknak köszönhetően a barlangi képződményekkel (cseppkövek stb.) együtt a *denevérek* élőhelyeit is meg tudjuk óvni a szükségtelen zavarástól, hiszen az ajtókon megfelelő méretű röpnylások teszik lehetővé a repülő emlősök részére szaporodó- vagy telelőhelyük megközelítését.

A barlangok évtizedek óta folyó kutatása, feltárása során számos esetben kerültek beszerelésre létrák illetve egyéb, a közlekedést megkönnyítő műtárgyak (pl. lépővasak). Ezek túlnyomó többsége – gondoljunk a helyenként folyamatos vízcepegésre, az extrém magas relatív páratartalmú levegőre – a leggondosabb kivitelezés ellenére is mára erősen korrodált állapotú lett, a rozsdás oldatok helyenként a cseppköveket is beszennyezték. E beruházási elem keretében a korábban beépített létrákat *cseréltük ki rozsdamentes acél anyagúra*, illetve ahol szükséges volt, *omlásveszélyes járatszakaszok megerősítését* is elvégeztük.

A legnagyobb beavatkozás az évente 100 ezer látogatót fogadó *Tapolcai-tavasbarlang* rekonstrukciója volt: ennek keretében új, *LED-es világítási rendszert* építettünk ki (amely kevésbé kedvez az ún. lámpaflóra megjelenésének, ráadásul energiatakarékos is), illetve *felszámoltuk az omlásveszélyes szakaszokat*. Utóbbi feladatot 2012 őszén a balatonfüredi *Lóczy-barlangban* is elvégezzük, ahol ezentúl új, „denevérbarát” bejárati ajtón léphetnek be a látogatók.

Szerencsére a projekt lehetőséget ad a megfelelő formájú és színvonalú *tudatformálásra, ismeretterjesztésre* is: a beruházási helyszínek többségénél *tájékoztató táblákat* állítunk fel, *tanösvényeket* hozunk létre, és *nyomtatott információs anyagokat* is megjelentetünk.